

JOAN F. MIRA

“Qui ho havia de dir, que el passat seria això: un fantàstic futur que ja no li interessa a ningú. Qui ho havia de dir, que l’any 2000 seria un any com els altres. Un any banal, tan poca cosa, que el fet més memorable n’haurà estat l’escrutini insistent d’uns centenars de vots mal votats a Florida.”

Un any com els altres

Com que m’han demanat, per necessitat del guió, que adapte el contingut d’aquesta pàgina al tema general del final del segle, darrers dies del mil·lenni, última nit del temps que passa i corre, o alguna altra vaguetat sobre les inclemències de Cronos, miraré de fer-hi algunes consideracions que, d’altra banda, en pocs dies seran ja fora de lloc o irrellevants. A primera vista, pareix que hauria de ser allò que se’n diu una ocasió única: no se’n dóna més d’una cada mil anys, que no és poca cosa. Però el cas és que, mirat amb una certa perspectiva, tot és una insigne ximpleria compartida, una arbitrarietat banal, una simple convenció hipertrofiada, una vacuïtat prodigiosament inflada. En primer lloc, perquè els segles i els mil·lennis no tenen cap més existència que la imaginària, la dels calendaris convinguts, la de l’hàbit de comptar de deu en deu, de cent en cent i de mil en mil: què seria un segle en un sistema no decimal? En segon lloc, perquè si no acceptem que el naixement de Jesucrist és l’any zero de la història humana i el quilòmetre zero de tots els camins del món, el nostre compte dels anys deixa simplement de significar res: i per quanta gent, seriosament, la història humana depèn del naixement de Crist? (per quanta gent, inclosa la immensa majoria dels cristians batejats?). I en tercer lloc, perquè mai de la vida el pas d’una sèrie decimal a una altra, d’una sèrie de cent o de mil a la sèrie següent, ha canviat res en termes mínimament reals, i no purament fantasiosos: en què era diferent la vida de la gent el 1600 i el 1601, el 1800 i el 1801, etcètera?

Vostès ho han pogut comprovar: ara fa un any, bona part dels habitants del planeta anaven visiblement escarotats amb l’expectativa imminent del fals final de segle i de mil·lenni, la gran nit que es preparava, les festes idiotes, les profecies, l’apocalipsi amb xampany i confetti, i altres ximpleries per un estil. I passà la nit, vingué el dia, començà l’any 2000 tan esperat, i en esvair-se la ressaca, en poques hores, tot va tornar al seu curs natural. El 2000, finalment, ha estat un any com els altres, sense res de particular pel fet de tindre tres zeros. Com era d’esperar, d’altra banda. Però sembla que la humanitat, ara i en tot temps passat, a falta d’emocions reals massives (tan difícils, per sort: solen ser efecte d’alguna forma de desastre, com ara diluvis universals, victòries en guerres mundials, finals de copes d’Europa, campanyes de Genghis Khan, etcètera), s’entreté de tant en tant amb emocions fictícies. Per exemple, la de celebrar per endavant un canvi d’època i de temps, un futur resplendent, una gran festa en la terra, no en el cel, amb motiu d’un incident numeral en el calendari, de l’arribada de dos zeros o de tres. D’alguna manera ens hem de reconciliar amb la història ideal, vist que la història real no s’acaba.

Fa ja un quart de segle (quants anys!) algú pensà que el 2001 era el futur, el viatge als planetes, l’*Odissea* en l’espai, l’ordinador descomunal que parlava emocionat de la seua pròpia mort, i el retorn simultani a la infància primera i als primers crits i primers homicidis dels primers homínids muts. Però el 2001 està a punt d’arribar, i l’*odissea* en l’espai ja no és el nostre futur, és el nostre passat: el somni de Stanley Kubrick pertany a la història recent, no al futur previsible. Com els americans que fa trenta anys passejaven per la lluna. Qui ho havia de dir, que el passat seria això: un fantàstic futur que ja no li interessa a ningú. Qui ho havia de dir, que l’any 2000 seria un any com els altres. Un any tan banal, tan poca cosa, que el fet més memorable n’haurà estat l’escrutini insistent d’uns centenars de vots mal votats a Florida. Només lamente que, quan vaig tornar a Roma la primavera passada, no vaig fer per guanyar el jubileu: almenys n’hauria tret algun profit espiritual, d’aquest any tan vulgar.